EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 19.6.2024
COM(2024) 625 final

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS

Slovakkia majandus-, sotsiaal-, tööhõive-, struktuuri- ja eelarvepoliitika kohta

{SWD(2024) 600 final} - {SWD(2024) 625 final}

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS

Slovakkia majandus-, sotsiaal-, tööhõive-, struktuuri- ja eelarvepoliitika kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2024. aasta määrust (EL) 2024/1263 majanduspoliitika tulemusliku koordineerimise ja mitmepoolse eelarvejärelevalve kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1466/97,[1] eriti selle artikli 3 lõiget 3,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta,[2] eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitust,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

(1) 19. veebruaril 2021 jõustus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241,[3] millega loodi taaste- ja vastupidavusrahastu. Taaste- ja vastupidavusrahastust antakse liikmesriikidele rahalist toetust reformide ja investeeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb ELi rahastatav fiskaalne impulss. Kooskõlas Euroopa poolaasta prioriteetidega aitab see kaasa majanduslikule ja sotsiaalsele taastumisele ning kestlike reformide ja investeeringute tegemisele, et eelkõige edendada rohe- ja digipööret ning muuta liikmesriikide majandus vastupidavamaks. Samuti aitab see tugevdada riigi rahandust ning hoogustada majanduskasvu ja töökohtade loomist keskpikas ja pikas perspektiivis, parandada territoriaalset ühtekuuluvust ELis ja toetada Euroopa sotsiaalõiguste samba jätkuvat rakendamist.

---

1 ELT L 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj

2 ELT L 306, 23.11.2011, lk 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj

3 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

(2) 27. veebruaril 2023 vastu võetud REPowerEU määruse[4] eesmärk on järk-järgult kaotada ELi sõltuvus Venemaa fossiilkütuste impordist. See aitaks saavutada energiajulgeoleku ja mitmekesistada liidu energiavarustust ning edendada samal ajal taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu, energiasalvestusvõimsust ja energiatõhusust. Slovakkia lisas oma riiklikusse taaste- ja vastupidavuskavasse uue REPowerEU peatüki, et rahastada olulisi reforme ja investeeringuid, mis aitavad saavutada REPowerEU eesmärke.

(3) 16. märtsil 2023 avaldas komisjon teatise „ELi pikaajaline konkurentsivõime: pilk 2030. aasta järgsesse aega“,[5] et anda teavet poliitiliste otsuste tegemiseks ja luua raamtingimused majanduskasvu hoogustamiseks. Teatises käsitletakse konkurentsivõimet üheksa üksteist tugevdava teguri kaudu. Nende tegurite hulka kuuluvad muu hulgas juurdepääs erakapitalile, teadusuuringud ja innovatsioon, haridus ja oskused ning ühtne turg, mis on esmatähtsad poliitikaprioriteedid reformide ja investeeringute elluviimiseks, et lahendada praegused tootlikkusega seotud probleemid ning suurendada ELi ja selle liikmesriikide pikaajalist konkurentsivõimet. Pärast kõnealust teatist esitas komisjon 14. veebruaril 2024 ühtse turu ja konkurentsivõime aruande[6]. Aruandes on üksikasjalikult kirjeldatud Euroopa ühtse turu tugevaid külgi ja probleeme ning kajastatud aasta jooksul toimunud muutusi, tuginedes eespool nimetatud üheksale konkurentsivõimet edendavale tegurile.

(4) 21. novembril 2023 võttis komisjon vastu 2024. aasta kestliku majanduskasvu analüüsi,[7] mis tähistas majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2024) tsükli algust. 22. märtsil 2024 kiitis Euroopa Ülemkogu analüüsi prioriteedid konkurentsivõimelise kestlikkuse nelja mõõtme raames heaks. 21. novembril 2023 võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu ka 2024. aasta häiremehhanismi aruande, milles nimetati Slovakkiat ühe liikmesriigina, keda võib mõjutada tasakaalustamatus või kelle puhul on oht, et teda võib mõjutada tasakaalustamatus, ja kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Komisjon võttis vastu ka soovituse euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovituse kohta, mille nõukogu võttis vastu 12. aprillil 2024, ning ettepaneku 2024. aasta ühise tööhõivearuande kohta, milles analüüsitakse tööhõivesuuniste ja Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtete rakendamist ning mille nõukogu võttis vastu 11. märtsil 2024. 16. jaanuaril 2024 võttis komisjon vastu arvamuse Slovakkia 2024. aasta eelarvekava kohta.

(5) 30. aprillil 2024 jõustus ELi uus majanduse juhtimise raamistik. Raamistik hõlmab uut Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2024/1263 majanduspoliitika tulemusliku koordineerimise ja mitmepoolse eelarvejärelevalve kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1466/97. See hõlmab ka muudetud määrust (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kohta ja muudetud direktiivi 2011/85/EL liikmesriikide eelarveraamistiku kohta[8]. Uue

---

4 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. veebruari 2023. aasta määrus (EL) 2023/435, millega muudetakse määrust (EL) 2021/241 riiklike taaste- ja vastupidavuskavade REPowerEU peatükkide osas ning määrusi (EL) nr 1303/2013, (EL) 2021/1060 ja (EL) 2021/1755 ning direktiivi 2003/87/EÜ (ELT L 63, 28.2.2023, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

5 COM(2023) 168 final.

6 COM(2024) 77 final.

7 COM(2023) 901 final.

8 Nõukogu 29. aprilli 2024. aasta määrus (EL) 2024/1264, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (ELT L, 2024/1264, 30.4.2024, *ELI:* http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj) ja nõukogu 29. aprilli 2024.

raamistiku eesmärgid on valitsemissektori võla jätkusuutlikkus ning kestlik ja kaasav majanduskasv järkjärgulise konsolideerimise ning reformide ja investeeringute kaudu. Sellega edendatakse riikide isevastutust ja keskendutakse rohkem keskpikale perspektiivile koos nõuete tõhusama ja sidusama täitmise tagamisega. Iga liikmesriik peaks esitama nõukogule ja komisjonile riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava. Riiklikud keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavad sisaldavad liikmesriigi eelarve-, reformi- ja investeerimiskohustusi ning hõlmavad riikliku seadusandliku tsükli pikkusest sõltuvalt nelja- või viieaastast planeerimisperioodi. Riiklikes keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavades esitatud netokulude[9] kava peaks olema kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 nõuetega, sealhulgas nõudega hoida valitsemissektori koguvõlg usutavas langustrendis või viia see langustrendi hiljemalt kohandamisperioodi lõpuks või hoida see mõistlikul tasemel allpool 60 % SKPst ning viia valitsemissektori eelarvepuudujääk keskpika perioodi jooksul alla kontrollväärtuse 3 % SKPst ja/või hoida see allpool kõnealust kontrollväärtust. Kohandamisperioodi võib pikendada kuni kolme aasta võrra, kui liikmesriik võtab kohustuse teha asjakohased reformid ja investeeringud vastavalt määruses (EL) 2024/1263 sätestatud kriteeriumidele. Nende kavade koostamise toetamiseks esitab komisjon [21. juunil] 2024 liikmesriikidele suunised nende esitatavate kavade ja järgnevate iga-aastaste eduaruannete sisu kohta ning edastab kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artikliga 5 neile eelarvekohanduste tehnilised suunised (vajaduse korral võrdlustrajektoorid ja tehnilise teabe). Liikmesriigid peaksid esitama oma keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava 20. septembriks 2024, välja arvatud juhul, kui liikmesriik ja komisjon lepivad kokku mõistlikus tähtaja pikendamises. Liikmesriigid peaksid tagama, et kaasatakse nende parlamendid ning vajaduse korral konsulteeritakse sõltumatute eelarveasutuste, sotsiaalpartnerite ja muude riigi sidusrühmadega.

(6) 2024. aastal jätkub majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta areng kooskõlas taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamisega. Taaste- ja vastupidavuskavade täielik rakendamine on jätkuvalt oluline Euroopa poolaasta poliitiliste prioriteetide elluviimiseks, kuna kavad aitavad tulemuslikult käsitleda kõiki probleeme või märkimisväärset osa probleemidest, mis on viimastel aastatel esitatud asjakohastes riigipõhistes soovitustes esile toodud. 2019., 2020., 2022. ja 2023. aasta riigipõhised soovitused on jätkuvalt sama asjakohased ka taaste- ja vastupidavuskavade puhul, mis on läbi vaadatud ja mida on ajakohastatud või muudetud vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklitele 14, 18 ja 21.

(7) 29. aprillil 2021 esitas Slovakkia määruse (EL) 2021/241 artikli 18 lõike 1 kohaselt komisjonile oma riikliku taaste- ja vastupidavuskava. Komisjon hindas vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklile 19 taaste- ja vastupidavuskava asjakohasust, tulemuslikkust, tõhusust ja sidusust kooskõlas kõnealuse määruse V lisas esitatud hindamissuunistega. 13. juulil 2021 võttis nõukogu vastu Slovakkia taaste- ja

---

aasta direktiiv (EL) 2024/1265, millega muudetakse direktiivi 2011/85/EL liikmesriikide eelarveraamistiku nõuete kohta (ELT L, 2024/1265, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

9 Netokulu, nagu on määratletud nõukogu 29. aprilli 2024. aasta määruse (EL) 2024/1263 artiklis 2 (ELT L 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj). Netokulu – valitsemissektori kulud, millest on maha arvatud i) intressikulud, ii) kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed, iii) liidu programmidega seotud kulud, mis kaetakse täielikult liidu vahenditest saadava tuluga, iv) riikide kulud liidu rahastatavate programmide kaasrahastamiseks, v) töötuskindlustushüvitiste kulude tsüklilised elemendid ning vi) ühekordsed ja muud ajutised meetmed.

vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmist käsitleva otsuse,[10] mida muudeti 14. juulil 2023 vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 18 lõikele 2, et ajakohastada tagastamatu rahalise toetuse maksimaalset summat ja lisada REPowerEU peatükk[11]. Osamaksete tegemine sõltub komisjoni otsusest, mis on tehtud vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 24 lõikele 5 selle kohta, et Slovakkia on rahuldavalt saavutanud nõukogu rakendusotsuses sätestatud asjakohased eesmärgid ja sihid. Eesmärkide rahuldav täitmine eeldab, et varem saavutatud eesmärke ja sihte ei ole tagasi pööratud.

(8) 24. aprillil 2024 esitas Slovakkia kooskõlas määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 4 lõikega 1 oma 2024. aasta riikliku reformikava ja 2024. aasta stabiilsusprogrammi. Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklile 27 kajastab 2024. aasta riiklik reformikava ka Slovakkia kaks korda aastas esitatavat aruannet taaste- ja vastupidavuskava rakendamisel tehtud edusammude kohta.

(9) 19. juunil 2024 avaldas komisjon Slovakkia kohta 2024. aasta riigiaruande[12]. Selles hinnati Slovakkia edusamme nõukogu poolt aastatel 2019–2023 vastu võetud asjaomaste riigipõhiste soovituste järgimisel ning tehti kokkuvõte sellest, kuidas Slovakkia on taaste- ja vastupidavuskava rakendanud. Selle analüüsi põhjal tehti riigiaruandes kindlaks puudused seoses probleemidega, mida taaste- ja vastupidavuskavas ei käsitleta või käsitletakse ainult osaliselt, ning uute ja esilekerkivate probleemidega. Samuti hinnati Slovakkia edusamme Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisel ning ELi peamiste tööhõive, oskuste ja vaesuse vähendamise eesmärkide ning ÜRO kestliku arengu eesmärkide saavutamisel.

(10) Komisjon tegi määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 5 alusel Slovakkia kohta põhjaliku analüüsi. Peamised järeldused, milleni komisjoni töötajad jõudsid oma hinnangus Slovakkia makromajandusliku haavatavuse kohta kõnealuse määruse kohaldamisel, avaldati 2024. aasta märtsis[13]. Komisjon jõudis 19. juunil 2024 järeldusele, et Slovakkias esineb makromajanduslik tasakaalustamatus. Eelkõige on Slovakkia silmitsi kulupõhise konkurentsivõime, välistasakaalu, eluasemeturu ja kodumajapidamiste võlakoormusega seotud haavatavustega, mis püsivad hoolimata mõningasest hiljutisest paranemisest, ning poliitikameetmeid ei paista. Slovakkiat analüüsiti põhjalikult 2023. aastal ja leiti, et Slovakkia haavatavused ei kujuta endast makromajanduslikku tasakaalustamatust, kuna need peaksid keskpikas perspektiivis vähenema. Need haavatavused on küll vähenenud, kuid mitte nii kiiresti, kui aasta tagasi eeldati. Lisaks paistab paranemine olevat tsükliline ja struktuurne haavatavus paistab olevat kinnistunud; samal ajal puuduvad poliitikameetmed. Suur jooksevkonto puudujääk eelmisel aastal vähenes, kuid see peaks jääma selgelt negatiivseks, mistõttu märkimisväärselt negatiivne rahvusvaheline netoinvesteerimispositsioon püsib. Alusinflatsioon on osutunud oodatust stabiilsemaks ja on püsinud euroala keskmisest kõrgemal tasemel, samal ajal kui tööjõu ühikukulu kasvab jätkuvalt kiiremini kui enamikul kaubanduspartneritel. Eeldatakse, et sel või järgmisel aastal selline hinna- ja kulusurve märkimisväärselt kahaneb, mis võib takistada konkurentsivõime ja kaubandusbilansi paranemist. Kodumajapidamiste laenuvõtmine on aastate jooksul

[10] Nõukogu 13. juuli 2021. aasta rakendusotsus Slovakkia taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmise kohta (ST 10156/2021; ST 10156/2021 ADD 1; ST 10156/2021 COR 1).

[11] Nõukogu 14. juuli 2023. aasta rakendusotsus, millega muudetakse nõukogu 13. juuli 2021. aasta rakendusotsust Slovakkia taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmise kohta (ST 11205/2023 INIT, ST 11205 2023 ADD 1).

[12] SWD(2024) 625 final.

[13] SWD(2024) 84 final.

märkimisväärselt hoogustunud, aga aeglustus 2023. aastal hüpoteeklaenude vähenemise tõttu. Eluasemehinnad on langenud, kuid on ikka veel mõnevõrra ülehinnatud ja peaksid uuesti hakkama tõusma, kuna eluasemete pakkumine on endiselt piiratud. Eluasemenõudlust toetavad sellised poliitikameetmed nagu hiljuti vastu võetud hüpoteegitoetused, mis takistavad rahapoliitika ülekandumist ja on eelarve seisukohast kulukad. Eelarve kohandamine on viibinud ja valitsemissektori suur eelarvepuudujääk peaks sel aastal suurenema; samal ajal peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse 2024. ja 2025. aastal kasvama hoolimata toetavast SKP kasvust, mis avaldab sisenõudlusele hinnatõususurvet. Üldiselt ei ole poliitikameetmed tuvastatud haavatavuste kõrvaldamiseks olnud piisavad, mis on aidanud kaasa nende süvenemisele. Eelarve kohandamine aitaks aeglustada alusinflatsiooni ja tugevdada välispositsiooni ning ohjeldada valitsemissektori võla suurenemist; ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse algatamine peaks sellist kohandamist toetama. Meetmeid on vaja ka hinnapõhise ja hinnavälise konkurentsivõime parandamiseks ning eluasemeturu ja kodumajapidamiste võla kuhjumisega seotud riskide vähendamiseks, sealhulgas toimiva üürituru arendamise kaudu.

(11) Eurostati kinnitatud andmete põhjal[14] suurenes Slovakkia valitsemissektori eelarvepuudujääk 2022. aasta 1,7 %-lt SKPst 2023. aastal 4,9 %-le SKPst, samal ajal kui valitsemissektori võlg vähenes 2022. aasta lõpus 57,7 %-lt SKPst 2023. aasta lõpuks 56,0 %-le SKPst. Nagu on märgitud 2024. aastaks esitatud eelarvepoliitika suunistes,[15] astub komisjon kooskõlas kehtivate õigusnormidega esimese sammu, et algatada 2024. aasta kevadel 2023. aasta eelarve täitmise andmete põhjal ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlused. 19. juunil 2024 võttis komisjon ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 3 alusel vastu aruande[16]. Selles aruandes hinnati Slovakkia eelarveseisundit, kuna riigi valitsemissektori eelarvepuudujääk ületas 2023. aastal kontrollväärtust 3 % SKPst. Aruandes jõuti järeldusele, et seda hinnangut silmas pidades ning ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 4 alusel loodud majandus- ja rahanduskomitee arvamust arvesse võttes kavatseb komisjon juulis teha ettepaneku algatada ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse, esitades nõukogule artikli 126 lõike 6 alusel soovituse võtta vastu otsus, millega tehakse Slovakkia puhul kindlaks ülemäärase eelarvepuudujäägi olemasolu.

(12) Nõukogu soovitas 12. juulil 2022[17], et Slovakkia tagaks 2023. aastal usaldusväärse eelarvepoliitika, eelkõige piirates riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasvu nii, et see jääks allapoole keskpika perioodi potentsiaalset SKP kasvu[18], võttes arvesse jätkuvat ajutist ja sihipärast toetust energiahindade tõusu suhtes kõige haavatavamatele kodumajapidamistele ja ettevõtetele ning Ukrainast põgenevatele inimestele. Samal ajal peaks Slovakkia olema valmis kohandama jooksvaid kulutusi vastavalt muutuvale olukorrale. Samuti soovitati Slovakkial suurendada avaliku sektori investeeringuid rohe- ja digipöördesse ning energiajulgeolekusse, võttes

---

14 Eurostat – Euro Indicators, 22.4.2024.

15 COM(2023) 141 final.

16 Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 126 lõike 3 kohaselt koostatud komisjoni aruanne, 19.6.2024, COM(2024) 598 final.

17 Nõukogu 12. juuli 2022. aasta soovitus, milles käsitletakse Slovakkia 2022. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Slovakkia 2022. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 334, 1.9.2022, lk 205).

18 Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt on Slovakkia keskpika perioodi potentsiaalne SKP kasv 2023. aastal nominaalväärtuses 12,4 %, tuginedes kümne aasta keskmisele potentsiaalsele reaalkasvu määrale ja 2023. aasta SKP deflaatorile.

arvesse algatust „REPowerEU“, sealhulgas kasutades taaste- ja vastupidavusrahastut ning muid liidu vahendeid. Komisjoni hinnangul oli eelarvepoliitika[19] 2023. aastal kiire inflatsiooni tingimustes ekspansiivne (6,1 % SKPst). Riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv (ilma kaalutlusõigusel põhinevate tulumeetmeteta) andis 2023. aastal eelarvepoliitikasse ekspansiivse panuse 3,8 % SKPst. See hõlmab energiahindade tõusu suhtes kõige haavatavamatele kodumajapidamistele ja ettevõtetele suunatud erakorraliste toetusmeetmete kulude vähenemist 0,2 % SKPst. See hõlmab ka väiksemaid kulusid Ukraina põgenikele ajutise kaitse pakkumiseks (0,1 % SKPst). Seega ei tulene riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude ekspansiivne panus, mis ületab keskpika perioodi potentsiaalset majanduskasvu, sihipärasest toetusest energiahindade suhtes kõige haavatavamatele kodumajapidamistele ja ettevõtetele ning Ukraina põgenikele. Riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude ekspansiivne kasv (ilma kaalutlusõiguse alusel võetud tulumeetmeteta) on tingitud mittesihipärastest energiameetmetest, avaliku sektori palkade ja sotsiaaltoetuste püsivast suurenemisest, suurematest kulutustest tervishoiule ning teatavate toodete madalamatest käibemaksumääradest. Kokkuvõttes ei olnud riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv 2023. aastal kooskõlas nõukogu soovitusega. Taaste- ja vastupidavusrahastu toetustest ja muudest ELi vahenditest rahastatud kulud moodustasid 2023. aastal 3,2 % SKPst. Riiklikult rahastatavad investeeringud moodustasid 2023. aastal 3,2 % SKPst, mis tähendab võrreldes 2022. aastaga aastast suurenemist 0,8 protsendipunkti. Slovakkia rahastas täiendavaid investeeringuid taaste- ja vastupidavusrahastust ning muudest ELi vahenditest. Ta rahastas avaliku sektori investeeringuid rohe- ja digipöördesse ning energiajulgeolekusse, näiteks investeeringuid energiataristusse ja heitevabasse transporti ning hoonete energiatõhususse, mida osaliselt rahastatakse taaste- ja vastupidavusrahastust ning muudest ELi vahenditest.

(13) 2024. aasta stabiilsusprogrammi peamised prognoosid võib kokku võtta järgmiselt. Eelarveprognooside aluseks oleva makromajandusliku stsenaariumi kohaselt kasvab reaalne SKP 2024. aastal 2,0 % ja 2025. aastal 3,1 %, samas kui THHI inflatsioon on 2024. aastal 3,2 % ja 2025. aastal 4,4 %. Valitsemissektori eelarvepuudujääk peaks 2024. aastal suurenema 5,9 %-le SKPst ja vähenema 2025. aastal 5,4 %-le SKPst, samas kui valitsemissektori võla suhe SKPsse peaks 2024. aasta lõpuks suurenema 58,6 %-le ja 2025. aasta lõpuks 59,8 %-le. Pärast 2025. aastat peaks valitsemissektori eelarvepuudujääk järk-järgult vähenema 5,2 %-le SKPst 2026. aastal ja suurenema 5,5 %-le SKPst 2027. aastal. Seega ei lange valitsemissektori eelarvepuudujääk programmiperioodi jooksul kavakohaselt alla aluslepingus sätestatud kontrollväärtust ehk 3 % SKPst. Vastupidiselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse pärast 2025. aastat suurenema 2026. aastal 63,6 %ni ja 2027. aastal 67,8 %-ni.

(14) Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt kasvab reaalne SKP 2024. aastal 2,2 % ja 2025. aastal 2,9 % ning THHI inflatsioon püsib 2024. aastal 3,1 % ja 2025. aastal 3,6 % tasemel.

[19] Eelarvepoliitika on määratletud valitsemissektori eelarvepositsiooni iga-aastase muutuse näitajana. Selle eesmärk on hinnata nii riiklikult kui ka ELi eelarvest rahastatavast eelarvepoliitikast tulenevat majanduslikku impulssi. Eelarvepoliitikat mõõdetakse i) keskpika perioodi potentsiaalse majanduskasvu ja ii) esmaste kulude (ilma kaalutlusõigusel põhinevate tulumeetmeteta) muutuse erinevusena, jättes välja COVID-19 kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed, kuid võttes arvesse taaste- ja vastupidavusrahastu tagastamatute toetuste ja muude ELi vahenditega rahastatavaid kulusid. Miinusmärgiga (plussmärgiga) näitaja osutab ekspansiivsele (pärssivale) eelarvepoliitikale.

(15) Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt on valitsemissektori eelarvepuudujääk 2024. aastal 5,9 % SKPst, samas kui valitsemissektori võla suhe SKPsse peaks 2024. aasta lõpuks tõusma 58,5 %-le. Eelarvepuudujäägi suurenemine 2024. aastal kajastab peamiselt olemasolevate energiahindade toetusmeetmete jätkumist ja uusi kulusid suurendavaid meetmeid, nagu 13. pensionimaksete pidev suurendamine, suuremad kulutused tervishoiule, uue turismi- ja spordiministeeriumi loomine, haridusseaduse muudatus, millega kehtestatakse üle kolmeaastastele lastele seaduslik õigus lasteaiakohale ja parandatakse hariduslike erivajadustega laste õigusi, ning tulemuspõhiste lepingute kehtestamine riiklikes ülikoolides. Komisjoni prognooside kohaselt on eelarvepoliitika 2024. aastal üldjoontes pärssiv (1,4 % SKPst).

(16) Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt rahastatakse 2024. aastal taaste- ja vastupidavusrahastu tagastamatust toetusest kulusid mahus 1,2 % SKPst (2023. aastal 0,5 % SKPst). Taaste- ja vastupidavusrahastu toetustest rahastatavad kulutused võimaldavad teha kvaliteetseid investeeringuid ja viia ellu tootlikkust suurendavaid reforme, ilma et see mõjutaks otseselt Slovakkia valitsemissektori eelarvepositsiooni ja võlga.

(17) 14. juulil 2023 soovitas nõukogu[20] Slovakkial järgida konservatiivset eelarvepoliitikat, eelkõige piirata riiklikult rahastatavate esmaste netokulude[21]nominaalkasvu nii, et see ei ületaks 2024. aastal 5,7 %. Liikmesriikidel paluti 2023. aasta eelarve täitmisel ja 2024. aasta eelarvekava koostamisel võtta arvesse, et komisjon teeb 2023. aasta eelarve täitmise andmete põhjal nõukogule ettepaneku algatada ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlused. Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt peaksid Slovakkia riiklikult rahastatavad esmased netokulud suurenema 2024. aastal 6,2 %, mis ületab soovitatud maksimaalset kasvumäära. See riiklikult rahastatavate esmaste netokulude soovitatud maksimaalset kasvumäära ületav kulu on 2024. aastal 0,2 % SKPst. See ei pruugi olla nõukogu soovitusega täielikult kooskõlas.

(18) Nõukogu soovitas ka Slovakkial võtta meetmeid, et kaotada kehtivad energiatoetusmeetmed võimalikult kiiresti 2023. ja 2024. aastal ja kasutada selle tulemusena kokku hoitavaid vahendeid valitsemissektori eelarvepuudujäägi vähendamiseks. Nõukogu täpsustas, et kui uue energiahindade tõusu tõttu on vaja uusi või jätkuvaid toetusmeetmeid, tuleks Slovakkial tagada, et sellised toetusmeetmed on suunatud vähekaitstud leibkondade ja ettevõtete kaitsmisele, on eelarve seisukohast vastuvõetava maksumusega ja säilitavad stiimulid energiasäästuks. Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt peaks erakorralistest energiatoetusmeetmetest tulenev eelarve netokulu[22] olema 2023. aastal 2,1 % SKPst, 2024. aastal 0,4 % SKPst ja 2025. aastal 0,0 % SKPst. Eelkõige eeldatakse, et 2024. aastal jääb kehtima kodumajapidamiste gaasihindade ülempiir. Kui sellega seotud kokkuhoidu kasutataks valitsemissektori eelarvepuudujäägi vähendamiseks, nagu nõukogu soovitas, tähendaksid need prognoosid eelarve kohandamist 1,7 % SKPst 2024. aastal, samas

[20] Nõukogu 14. juuli 2023. aasta soovitus, milles käsitletakse Slovakkia 2023. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Slovakkia 2023. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 312, 1.9.2023, lk 233).

[21] Esmased netokulud on riiklikult rahastatavad kulud, millest on maha arvatud i) kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed, ii) intressikulud, iii) tsüklilise töötuse kulud ja iv) ühekordsed ja muud ajutised meetmed.

[22] Näitaja kajastab meetmete aastast eelarvekulu, milles on võetud arvesse tulusid ja kulusid ning millest on asjakohasel juhul arvatud maha energiatarnijate erakorralisele kasumile kehtestatud maksudest saadud tulud.

kui riiklikult rahastatavad esmased netokulud[23] annavad kõnealusel aastal eelarvepoliitikasse pärssiva panuse 0,2 % SKPst. Prognooside kohaselt ei kaotata erakorralisi energiatoetusmeetmeid 2023. ja 2024. aastal piisavalt kiiresti. See ei pruugi olla nõukogu soovitusega kooskõlas. Samuti prognoositakse, et selle tulemusena kokku hoitavaid vahendeid ei kasutata täielikult valitsemissektori eelarvepuudujäägi vähendamiseks. Ka see ei pruugi olla nõukogu soovitusega kooskõlas. Vähekaitstud leibkondade ja ettevõtete kaitsmisele suunatud erakorraliste energiatoetusmeetmete eelarvekulu on 2024. aastal hinnanguliselt 0,0 % SKPst (2023. aastal 0,0 % SKPst).

(19) Lisaks soovitas nõukogu Slovakkial säilitada riiklikult rahastatavad avaliku sektori investeeringud ning tagada taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahendite tulemuslik kasutuselevõtt, eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks. Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt peaksid riiklikult rahastatavad avaliku sektori investeeringud 2024. aastal vähenema 3,0 %-le SKPst (2023. aastal 3,2 %). See vähenemine on tingitud ELi struktuurifondide 2014.–2020. aasta programmitöö perioodi lõpust, mille jaoks olid vahendid kättesaadavad kuni 2023. aastani. Selle põhjuseks on ka sõjavarustuse tarnimise edasilükkamine 2025. aastani. Neid lisategureid arvesse võttes hinnatakse, et avaliku sektori investeeringud 2024. aastal on nõukogu soovitusega kooskõlas. Samal ajal prognoositakse, et ELi vahenditest, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahastu toetustest, rahastatavad avaliku sektori kulud peaksid 2024. aastal vähenema 2,0 %-le SKPst (2023. aastal 3,2 % SKPst). See vähenemine on tingitud ELi struktuurifondide 2014.–2020. aasta programmitöö perioodi lõpust, mille jaoks olid vahendid kättesaadavad kuni 2023. aastani.

(20) Prognoosi koostamise ajal teada olevate poliitikameetmete põhjal ja eeldusel, et poliitikat ei muudeta, hinnatakse komisjoni 2024. aasta kevadprognoosis, et valitsemissektori eelarvepuudujääk on 2025. aastal 5,4 % SKPst. Eelarvepuudujäägi vähenemine 2025. aastal kajastab peamiselt suuremat tulu, mis tuleneb suuremast nominaalsest SKPst, seda tingituna kiiremast inflatsioonist. Valitsemissektori võla suhe SKPsse peaks suurenema 2025. aasta lõpus 59,9 %-le. Konservatiivne eelarvepoliitika aitab vähendada ka alusinflatsiooni, mis on euroala keskmisest tunduvalt kiirem ja võib püsimise korral pärssida konkurentsivõimet, ja tugevdada välispositsiooni.

(21) Slovakkia maksusüsteemile võiks kasuks tulla majanduskasvu soodustavam maksukombinatsioon, et suurendada tööturul osalemist, edendades samal ajal keskkonnakaitset ja riigi rahanduse jätkusuutlikkust ning parandades õiglust. Praegu on tööjõumaksud protsendina kogumaksudest ELis viiendal kohal (52,4 %). Slovakkias on madalapalgaliste maksukiil suhteliselt suur, mis vähendab tööturul osalemise stiimuleid olukorras, kus palgatulu maksustamine on ELi keskmisest vähem progressiivne. Avaliku sektori tulusid ja töötingimusi mõjutab negatiivselt töötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjate maksustamise, sotsiaalmaksete ja maksuväliste kohustuslike maksete suur lõhe, mille tulemuseks on ELi suurim nende füüsilisest isikust ettevõtjate osakaal, kellel on sõltuvuse tunnused. Slovakkias on perioodilised omandimaksutulud väiksemad kui ELis, moodustades vaid 0,4 % SKPst, samas kui

[23] Panust mõõdetakse esmaste kulude (jättes välja i) kaalutlusõigusel põhinevate tulumeetmetega kaasneva täiendava eelarvemõju, ii) ühekordsed kulud, iii) tsüklilise töötuse kulud ja iv) taaste- ja vastupidavusrahastu tagastamatute toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavad kulud) muutusena keskpika perioodi (kümne aasta) keskmise potentsiaalse nominaalse majanduskasvu suhtes ja väljendatakse suhtena nominaalsesse SKPsse).

ELi keskmine on 2,1 %. See erinevus tuleneb Slovakkia pindalapõhisest maksusüsteemist, mille kohaselt arvutatakse maksud pigem kinnisvara suuruse kui turuväärtuse alusel, mis toob kaasa muutumatu maksutulu, samal ajal kui eluasemehinnad on viimastel aastatel tõusnud. Keskkonnamaksude valdkonnas saavutas Slovakkia 2022. aastal märkimisväärseid tulemusi, ületades keskkonnamaksude ELi keskmist nii SKP suhtes kui ka osakaaluna kogumaksudes. See oli aga peamiselt tingitud energiamaksust saadavast suurest tulust, mis tulenes märkimisväärsest maksubaasist. Seevastu transpordi-, saaste- ja ressursimaksudest saadud tulud olid alla ELi keskmise, mis osutab võimalusele tugevdada põhimõtte „saastaja maksab“ kohaldamist. Hoolimata käibemaksu märkimisväärselt paremale laekumisele viimastel aastatel on selle alalaekumine endiselt ELi keskmisest suurem. Slovakkia suutis käibemaksu alalaekumist 2010.–2021. aastal siiski märkimisväärselt vähendada, kuna alates 2014. aastast kehtestati kohustuslik aruandlus kõigi riigisiseste ja ELi-siseste tehingute kohta, millega kaasnes pöördmaksustamise mehhanismi laialdasem kohaldamine. Meetmed maksu-, sotsiaalmaksete ja maksuväliste kohustuslike maksesüsteemide ühtlustamiseks koos haldus- ja nõuete täitmisega seotud kulude vähendamise meetmetega võivad suurendada avaliku sektori tulusid ja toetada riigi rahanduse jätkusuutlikkust. Viimastel aastatel on Slovakkia võtnud mitmeid sihitamata meetmeid, millel võib olla negatiivne mõju näiteks kinnisvarahindadele ja hindade konkurentsivõimele, mis toob kaasa ka ressursside ebaõiglase jaotuse. Lisaks takistab olemasolevate kulude ebapiisav läbivaatamine eelarvemenetluses kindlaks määratud säästude saavutamist, mis võiksid olla kasulikud riigi rahandusele. Lisaks võib maksuhalduse digiteerimise edasine parandamine, eelkõige e-arveldamise ja eeltäidetud maksudeklaratsioonide valdkonnas, aidata veelgi vähendada leket maksusüsteemis, vähendada selle kulusid ja muuta maksukuulekuse lihtsamaks.

(22) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile b ja V lisa kriteeriumile 2.2 sisaldab taaste- ja vastupidavuskava ulatuslikke üksteist vastastikku tugevdavaid reforme ja investeeringuid, mis tuleb rakendada 2026. aastaks. Need peaksid aitama tulemuslikult lahendada kõiki probleeme või märkimisväärset osa probleemidest, mis on kindlaks tehtud asjakohastes riigipõhistes soovitustes. Järele jäänud aja jooksul on oluline kiiresti jätkata kava, sealhulgas REPowerEU peatüki tulemuslikku rakendamist, et suurendada Slovakkia pikaajalist konkurentsivõimet rohe- ja digipöörde kaudu, tagades samal ajal sotsiaalse õigluse. Selleks et täita kavas võetud kohustused 2026. aasta augustiks, on oluline, et Slovakkia jätkaks reformide rakendamist ja kiirendaks investeeringuid, kõrvaldades tekkivad viivitused ja tagades samal ajal tõhusa juhtimise ja tugeva haldussuutlikkuse. Slovakkia seisab silmitsi mitmesuguste raskustega, mis häirivad taaste- ja vastupidavuskava edukat rakendamist, kusjuures mitmed suured investeerimisprojektid võivad jääda rakendamata. Investeeringute rakendamine aeglustub eelkõige tervishoiu, hoonete renoveerimise, tööstuse CO_2 heite vähendamise, looduskaitse ja veemajanduse valdkonnas. Mõned käimasolevad reformid ei edene kavakohaselt, näiteks maastikuplaneerimise valdkonnas, ning see võib tekitada täiendavaid takistusi. Slovakkia avalik haldus kannatab eri valitsustasanditel struktuurselt madala tõhususe ja haldussuutlikkuse puudumise tõttu, mis piirab keerukate reformide ja investeeringute tegemist. Muud lahendamist vajavad takistused on seotud näiteks riigihangete ja pikkade loamenetlustega, mis põhjustab olulisi viivitusi. Jätkuvalt on oluline süstemaatiliselt kaasata kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi, sotsiaalpartnereid, kodanikuühiskonda ja muid asjaomaseid sidusrühmi, et tagada laialdane isevastutus taaste- ja vastupidavuskava eduka rakendamise eest.

(23) Osana ühtekuuluvuspoliitika fondide vahehindamisest vastavalt määruse (EL) 2021/1060 artiklile 18 peab Slovakkia iga programmi 2025. aasta märtsiks läbi vaatama, võttes muu hulgas arvesse 2024. aasta riigipõhistes soovitustes esile toodud probleeme, samuti riiklikku energia- ja kliimakava. Läbivaatamise tulemuste alusel eraldatakse lõplikult iga programmiga ette nähtud ELi rahastus. Slovakkia on teinud edusamme ühtekuuluvuspoliitika ja Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisel, kuid jätkuvalt püsivad märkimisväärsed piirkondlikud erinevused majanduslikus ja ühiskondlikus arengus pealinna ja ülejäänud riigi vahel. Väga oluline on kiirendada ühtekuuluvuspoliitika programmi rakendamist ja jätkata programmis kokku lepitud ja endiselt asjakohaste prioriteetide rakendamist. Eriti oluline on tugevdada kohalike, piirkondlike ja riiklike ametiasutuste haldussuutlikkust ning parandada partnerlust ja isevastutust, sealhulgas kodanikuühiskonna sidusrühmade parema kaasamise kaudu. Veel nõuab tööd tõrjutud roma kogukondade sotsiaalse ja majandusliku kaasamise tugevdamine, parandades nende elutingimusi ning tagades juurdepääsu kvaliteetsele segregeerimata haridusele ning toetades nende integreerimist tööturule. Samal ajal tuleb lõpule viia kavandatud investeeringud joogivee- ja reoveetaristusse. Lisaks on rohepöörde jaoks keskse tähtsusega kavandatud investeeringud ringmajandusse, jäätmekäitlusse ning avalike ja eluhoonete suuremasse energiatõhususse. Samavõrd oluline on teha täiendavaid edusamme taastuvate energiaallikate arendamisel ja majanduse CO_2 heite vähendamisel. Pikaajalise töötuse vastu võitlemiseks tuleb tugevdada aktiivset tööturupoliitikat. Sellega seoses on keskse tähtsusega tõhusad ümber- ja täiskasvanuõppe kavad. Lisaks on kvaliteetse ja taskukohase alushariduse ja lapsehoiu pakkumine alla 3-aastastele lastele väga oluline, et edendada soolist võrdõiguslikkust tööturul ja ühiskonnas.

(24) Ühtekuuluvuspoliitika programmi vahehindamise kontekstis tasub pöörata rohkem tähelepanu loodusvarade säästvasse kasutamisse investeerimise potentsiaalile, eriti arvestades eelmise programmitöö perioodi mahajäämust selles valdkonnas. Slovakkia võiks tööstuse ümberkujundamise toetamiseks kasutada ka Euroopa strateegiliste tehnoloogiate platvormi algatust digitehnoloogia ja süvatehnoloogia innovatsiooni, puhaste ja ressursitõhusate tehnoloogiate ning biotehnoloogia valdkonnas.

(25) Lisaks majanduslikele ja sotsiaalsetele probleemidele, millega tegeletakse taaste- ja vastupidavuskava raames ning muude ELi vahendite kaasabil, seisab Slovakkia silmitsi mitme täiendava probleemiga, mis on seotud kohtu- ja korruptsioonivastase raamistikuga, läbipaistvuse ja konkurentsi puudumisega riigihankemenetlustes, tööturuga, põhioskuste ebapiisava omandamisega, kaasamise puudumisega ja madala osalemismääraga alushariduses ja lapsehoius ning kliimamuutustega kohanemise, loodusvarade säilitamise ja ringmajanduse raamistikuga.

(26) Hiljutised seadusandlikud muudatused, eelkõige kriminaalseadustiku muudatused ja eriprokuratuuri tegevuse lõpetamine, teevad tõsist muret Slovakkia kohtu- ja õiguskaitsesüsteemi sõltumatuse ja terviklikkuse pärast. Ilma asjakohaste kaitsemeetmeteta võivad need arengud nõrgestada kriminaalõigussüsteemi suutlikkust ja korruptsioonivastase võitluse tõhusust, sealhulgas suurkorruptsiooni ja pettuste ennetamist, uurimist ja nende eest vastutusele võtmist. Olukorda võib veelgi mõjutada korruptsioonivastasele võitlusele spetsialiseerunud politsei (NAKA) kavandatav ümberkorraldamine. Lisaks teevad muret kohtunõukogu mitme liikme hiljutine ametist vabastamine enne nende ametiaja lõppu ja kaitsemeetmete puudumine kohtunõukogu sõltumatuse tagamiseks. Selline areng võib kahjustada Slovakkia ettevõtlus- ja õiguskeskkonda ning seega ka tema konkurentsivõimet.

(27) Slovakkia killustunud juhtimissüsteem ja avaliku halduse eri tasandite nõrk koordineerimine pärsivad ettevõtluskeskkonda ning eelkõige riigi suutlikkust poliitikat ja investeerimisprojekte tõhusalt rakendada. Lisaks on kvaliteetsete avalike teenuste osutamine ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste finantssõltumatus üldiselt nõrk. See koos kiirete seadusandlike menetluste jätkuva kasutamisega vähendab õigusraamistiku prognoositavust. Ja kuigi taaste- ja vastupidavuskava eesmärk on riigihankemenetlusi Slovakkias lihtsustada, püsivad riigihangete läbipaistvuse ja konkurentsi puudumisega seotud probleemid. Seda näitab asjaolu, et 2023. aastal sõlmiti 33 % riigihankelepingutest ühe pakkujaga. Nende probleemide tõttu ei kasutata oluliste poliitikaeesmärkide saavutamiseks riigihankeid piisavalt ja strateegiliselt, mis lämmatab edusammud rohe- ja digipöörde suunas ning takistab Slovakkia suutlikkust parandada oma majanduslikku potentsiaali. Hiljuti kavandatud riigihangete raamistiku muudatused ja uued strateegilisi investeeringuid käsitlevad õigusaktid võivad veelgi vähendada riigihangete läbipaistvust ja konkurentsi, samuti asjakohaseid kaitsemeetmeid, seda eelkõige suuremahuliste investeeringute puhul.

(28) Suhteliselt suurel osal Slovakkia noortest õpilastest puudub matemaatika, lugemise ja loodusteaduste valdkonna põhioskuste miinimumtase. Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni 2022. aasta rahvusvahelise õpilaste hindamise programmi (PISA) uuring näitab, et Slovakkia on üks kehvemate põhioskustega riike, kus üle 30 % õpilastest ei omanda matemaatikas ja lugemises piisavaid teadmisi ning parimate tulemustega õpilaste osakaal väheneb, mis piirab riigi pikaajalist innovatsioonipotentsiaali ja konkurentsivõimet. Tulemused näitavad ka, et sotsiaal-majanduslikult ebasoodsa taustaga, sealhulgas tõrjutud roma kogukondadest pärit õpilaste haridustase on väga erinev, kusjuures 62,6 % ei omanda matemaatika põhioskusi. See on kooskõlas Slovakkia haridussüsteemis esinevate suurte erinevustega. Slovakkia taaste- ja vastupidavuskava sisaldab mitmeid haridusvaldkonna meetmeid, kuid need ei ole piisavalt suunatud põhioskustega laste osakaalu suurendamiseks. Õpetajate haridusele ja koolitusele tuleks kasuks keskendumine õpilaste põhioskuste arendamise toetamisele. Lisaks ei ole õpetaja elukutse piisavalt atraktiivne, et lahendada kvalifitseeritud töötajate nappuse probleem. Võimalik oleks parandada õpetajate hariduse ja koolituse kvaliteeti ning suurendada õpetajaabide kättesaadavust, samuti vastastikuse õppimise ja mentorluse võimalusi. Lisaks on suur potentsiaal suurendada laste osalemist alushariduses ja lapsehoius, suurendades alushariduse ja lapsehoiu kohtade kättesaadavust ja soodustades nende kasutamist vanemate poolt. Kuigi Slovakkia taaste- ja vastupidavuskavas toetatakse alates kolmandast eluaastast laste osalemismäära suurendamist, osales 2023. aastal vaid 1 % kõigist alla kolmeaastastest lastest alushariduses ja lapsehoius, mis on ELi madalaim osalemismäär. Alushariduses ja lapsehoius osalemise suurendamine aitab lapsi paremini ette valmistada hilisemas elus oskuste omandamiseks, vähendab haridussüsteemist varakult lahkumist ning soodustab lapsevanemate, eelkõige naiste osalemist tööturul.

(29) Slovakkia süsinikdioksiidi netosidumine maakasutuse, maakasutuse muutuse ja metsanduse sektoris peaks prognooside kohaselt märkimisväärselt vähenema, mis näitab, et riik ei saavuta 2030. aastaks maakasutuse ja metsanduse määruse (LULUCFi määrus) kohast eesmärki –6 821 (tuhandetes CO_2 ekvivalenttonnides). See käib käsikäes Slovakkia ebapiisava kliimariski hindamisega ja probleemidega kliimariski käsitleva teabe muutmisel praktilisteks lahendusteks. Et seda suundumust lähiaastatel muuta, on oluline edendada kliimamuutustega kohanemise meetmeid, sealhulgas looduspõhiseid lahendusi, ning integreerida need asjakohastesse riiklikesse poliitikameetmetesse, et viia lõpule looduskaitsealade tsoonideks jagamine ja

edendada loodusvarade säästvat kasutamist. Ringmajandusele ülemineku hoogustamiseks on samal ajal vaja täiendavaid poliitikameetmeid. Slovakkial on oht, et ta ei saavuta oma 2025. aasta eesmärki tahkete olmejäätmete osas, mille puhul jäi ta endiselt 19,2 protsendipunkti allapoole 2025. aasta eesmärki, milleks oli 2020. aastal 55 %, ning pakendijäätmete eesmärki, mille puhul ta jäi 2020. aastal 5,3 protsendipunkti alla 2025. aasta eesmärgi, mis oli 65 %[24]. Slovakkia saaks kasu ressursijäätmete paremast käitlemisest, et piirata prügilasse ladestamist ning suurendada olmejäätmete ja pakendijäätmete korduskasutamist ning ringmaterjalide kasutamist tööstuses ja ehituses.

(30) Arvestades euroala liikmesriikide majanduse tihedat seotust ning nende ühist panust majandus- ja rahaliidu toimimisse, soovitas nõukogu 2024. aastal euroala liikmesriikidel võtta meetmeid, sealhulgas oma taaste- ja vastupidavuskavade kaudu, et rakendada soovitust euroala majanduspoliitika kohta. Slovakkia puhul aitavad soovitused 1, 2 ja 3 rakendada esimest, teist, kolmandat, neljandat ja viiendat euroala käsitlevat soovitust.

(31) Võttes arvesse komisjoni põhjalikku analüüsi ja tasakaalustamatuste olemasolu käsitlevaid järeldusi, kajastuvad määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel antud soovitused allpool esitatud soovitustes 1 ja 3. Soovituses 1 osutatud poliitikameetmed aitavad kõrvaldada kinnisvaraturust, kodumajapidamiste võlakoormusest ja välispositsioonist tulenevaid haavatavusi. Soovituses 3 osutatud poliitikameetmed aitavad muu hulgas tulla toime kulupõhise konkurentsivõimega seotud haavatavusega. Soovitused 1 ja 3 aitavad kõrvaldada tasakaalustamatust ja rakendada soovitust euroala kohta kooskõlas põhjendusega 30,

SOOVITAB Slovakkial võtta 2024. ja 2025. aastal järgmisi meetmeid.

1. Esitada õigeaegselt keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava. Piirata kooskõlas reformitud stabiilsuse ja kasvu pakti nõuetega netokulude[25] kasvu 2025. aastal määrani, mis on kooskõlas valitsemissektori eelarvepuudujäägi vähendamisega aluslepingus sätestatud kontrollväärtuse 3 % SKPst suunas ja valitsemissektori võla hoidmisega mõistlikul tasemel keskpikas perspektiivis. Muuta maksukombinatsioon tõhusamaks, sealhulgas vähendades tööturul esinevaid takistusi ning kasutades rohkem keskkonna- ja perioodilist omandimaksu. Vähendada kulukaid kulumeetmeid, muu hulgas kulude läbivaatamise kaudu. Jätkata maksukuulekuse tugevdamist, muu hulgas maksuhalduse edasise digitaliseerimisega. Vähendada kodumajapidamiste võlaga seotud riske, toetades eluasemete pakkumist ja üürituru laiendamist.

2. Tagada tõhus juhtimine, tugevdada ELi vahendite haldamise haldussuutlikkust, kiirendada investeeringuid ja säilitada reformide rakendamise tempo. Tegeleda tekkivate viivitustega, et tagada taaste- ja vastupidavuskava, sealhulgas REPowerEU peatüki kiire ja tulemuslik rakendamine, tagades reformide ja investeeringute

[24] Euroopa Keskkonnaamet ja Euroopa ringmajanduse teemakeskus (ETC/CE), 2022. Early Warning Assessment Related to the 2025 Targets for Municipal and Packaging Waste (Varajase hoiatamise hinnang seoses olme- ja pakendijäätmeid käsitlevate 2025. aasta eesmärkidega) (https://www.eea.europa.eu/publications/country-profiles-early-warning-assessments).

[25] Vastavalt määruse (EL) 2024/1263 artikli 2 lõikele 2 on netokulud valitsemissektori kulud, millest on maha arvatud intressikulud, kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed, liidu programmidega seotud kulud, mis kaetakse täielikult liidu vahenditest saadava tuluga, riikide kulud liidu rahastatavate programmide kaasrahastamiseks, töötuskindlustushüvitiste kulude tsüklilised elemendid ning ühekordsed ja muud ajutised meetmed.

lõpuleviimise 2026. aasta augustiks. Kiirendada ühtekuuluvuspoliitika programmi rakendamist. Jätkata vahehindamise raames keskendumist kokkulepitud prioriteetidele, võttes meetmeid, et paremini rahuldada loodusvarade säästvasse kasutamisse investeerimise vajadust, ja võtta samal ajal arvesse võimalusi, mida pakub konkurentsivõime parandamiseks Euroopa strateegilise tehnoloogia platvorm.

3. Tugevdada kohtu- ja korruptsioonivastase süsteemi tõhusust, sõltumatust ja usaldusväärsust, sealhulgas tagades, et suurkorruptsiooni juhtumite tõhusaks uurimiseks ja nende eest vastutusele võtmiseks on kehtestatud piisavad kaitsemeetmed. Parandada konkurentsivõimet ja tootlikkust, sealhulgas tagades riigihankemenetlustes läbipaistvuse ja konkurentsi, et edendada head valitsemistava ja parandada avaliku sektori kulutuste tõhusust. Tugevdada põhioskuste õpetamist, sealhulgas ebasoodsa taustaga laste puhul, näiteks tõrjutud roma kogukondadest pärit lapsed, ning suurendada taskukohase ja kvaliteetse alushariduse ja lapsehoiu kättesaadavust ja kasutamist alla kolmeaastaste laste puhul. Tugevdada ressursijäätmete käitlemist ning olme- ja pakendijäätmete korduskasutamist ning loodusvarade kaitset, integreerides looduspõhised lahendused ja viies lõpule looduskaitsealade tsoonideks jagamise.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja